

LABORATORIENYT

INFORMATION TIL PRAKTISERENDE LÆGER

2. UDGAVE SEPTEMBER 2018

Denne folder udsendes hvert halve år til alle praktiserende læger, der modtager prøvesvar fra laboratorier på Odense Universitetshospital

Formålet med folderen er:

- » At oplyse hver lægepraksis om eget forbrug af analyser, samt om variationen i dette forbrug mellem lægepraksisser.
- » At give større bevidsthed om anvendelse af analyser med hensyntagen til økonomi.
- » At gøre brugen af analyser mest klinisk hensigtsmæssig.

Anvendelse af d-dimer i almen praksis

v/Pernille Just Vinholt, afdelingslæge, ph.d.

I marts 2018 skiftede Afdeling KBF analyseudstyr på koagulationsanalyser fra STA-R til CS-5100. Det drejer sig om analyserne aktiveret partial tromboplastin tid (APTT), international normalized ratio (INR), fibrinogen, antitrombin og d-dimer. Analyseudstyret blev koblet til laboratoriets fælles båndløsning som led i den generelle automatisering af produktionen.

I den forbindelse fandt vi, at d-dimer analysen påvirkes, når blodprøven opbevares, desværre også i kortere tid. Over tid sås for nogle d-dimer resultater en betragtelig stigning, mens andre resultater blev reduceret i forhold til udgangsværdien. Dermed kan blodprøven ikke holde sig længe nok til, at prøvetagning kan foregå i almen praksis for nuværende. Derimod kan prøven bestilles i almen praksis til prøvetagning i KBF-ambulatoriet, hvor tiden til analysering er ret kort (timer). D-dimer analysen anvendes især til at udelukke dyb venøs trombose – en diagnose, hvor man gerne ønsker hurtig afklaring. Vi arbejder derfor løbende på en optimeret diagnostik og ser på alternative muligheder.

Afdeling KBF har fået ny praksiskonsulent

v/Gitte Nielsen, sekretær

Preben Vestergaard er pr. 1. juni 2018 ansat som praksiskonsulent for Afdeling KBF. Han er kompagnon på 12. år ved Rosengårdslægerne i Odense. Preben er et kendt ansigt i praksisregi, hvor han gennem nogle år, ved siden af sit arbejde som praktiserende læge, har været fagligt engageret i PLO.

Afdeling KBF ser frem til det kommende samarbejde, hvor praksiskonsulenten fungerer som bindeleddet til de praktiserende læger. Praksiskonsulenten ses som en vigtig sparringspartner til at styrke arbejdet omkring det gode patientforløb og samarbejde på laboratorieområdet mellem OUH og almen praksis.

Anvendelse af analyser i almen praksis fra laboratorier på OUH

v/Lene Rosenberg, læge

Der er lavet en opgørelse over antal af et bredere repertoire af meget anvendte analyser pr. 1000 sikrede for perioden 1. januar til 31. maj 2018. Diagrammerne viser antal fordelt på de 93 praksisser, som sender prøver til Afdeling KBF, OUH. I nærværende udgave er der desuden fokus på D-vitamin analysen, da denne benyttes hyppigt.

Via følgende link og det tidligere fremsendte nummer, som er specifikt for din/jeres praksis, er det muligt at se dit/jeres analyseforbrug: <http://www.ouh.dk/wm506876>

Såfremt det fremsendte nummer er blevet væk, kan dette oplyses ved at tage kontakt til sekretær Gitte Nielsen, telefon: 65411319, e-mail: Gitte.Nielsen8@rsyd.dk

Laboratoriesvarportalen

Samler laboratoriesvar fra alle landets klinisk biokemiske laboratorier, klinisk mikrobiologiske laboratorier og fra landets patologiafdelinger. Klinisk immunologiske svar samles også her. Denne portal er således et redskab til at få et overblik over prøveresultater på patienten. Praktiserende læger har adgang via WebReq løsningen. Borgeren har adgang og kan se sine svar 72 timer efter prøvetagning. **Hjælp** til laboratoriesvarportalen for sundhedsprofessionelle varetages af Danish Medical Data Distribution (DMDD), <http://www.dmdd.dk/hjaelp-til-laboratoriesvarportalen/>

Vederlagsfri bestilling af laboratorieutensilier

v/ Erling Birkemose Nielsen, laboratoriekonsulent

I dag er der forskel på, hvad almen praksis kan bestille vederlagsfrit på laboratorierne i Region Syddanmark. På Laboratoriekonsulentsordningens styregruppemøde er det besluttet, at det bliver ensrettet. Det betyder, at det, der kan bestilles vederlagsfrit, f.eks. er kanyler og glas, der er nødvendige for, at analyser fra patientprøver kan udføres på laboratorierne. For kanyler, hvor der findes flere typer, er det de billigste kanyler, der stilles til rådighed.

Af logistiske grunde er der forskel på, hvordan prøver kan indsendes til laboratorierne.

Nogle laboratorier modtager alle prøver i transportkasser, mens andre modtager prøver i særskilte pakninger, f.eks. i forsendeshylstre og kuverter. Forsendeshylstre til disse laboratorier kan bestilles vederlagsfrit, men ikke til de laboratorier, hvor prøverne kan indsendes i kasser.

De respektive bestillingssedler vil blive reviderede i nær fremtid.

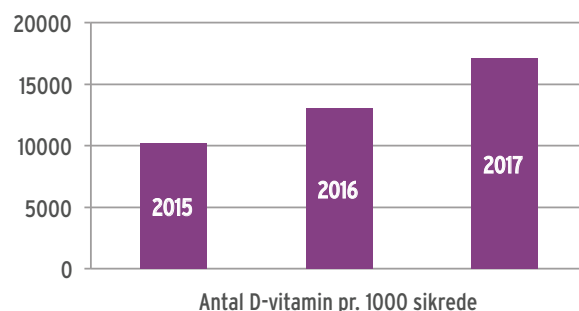
PTB'er er ikke længere nødvendige ved indsendelse af prøver til KIA

Klinisk Immunologisk Afdeling har ikke længere behov for at modtage PTB'er i forbindelse med modtagelse af prøver fra almen praksis. Denne ændring vil blive opdateret på sundhed.dk

D-vitamin

v/Lene Rosenberg, læge

- » D-vitaminniveauet ændres ikke signifikant hos raske personer hen over en 3 måneders periode (1).
- » Gentagelse af D-vitaminmåling anbefales **kun hos patienter med underliggende sygdom**, som kan påvirke absorptionen af D-vitamin med deraf afledt behandling med D-vitamin. Hos disse patienter anbefales analysen gentaget efter 3-6 måneder (2).
- » På ovenstående baggrund er analysen på OUH blevet blokeret med et interval på 28 dage, så analysen først kan gentages efter dette tidsrum.

Figur 1: Egne data (KBF). Samlet årligt antal D-vitamin analyser pr. 1000 sikrede taget i alle praksisser som sender til analyse ved KBF, OUH.

Som det fremgår af figur 1, er brugen af D-vitamin i almen praksis steget i årene 2015-2017. Udgifterne på Afdeling KBF til D-vitaminanalysen alene udgjorde således 1,2 mio. kr. i 2017, hvoraf 77% blev rekvireret fra almen praksis.

Ifølge Sundhedsstyrelsen er der ikke indikation for at screene for D-vitaminstatus (3).

Indikation for bestilling af D-vitamin. Hos patienter med kliniske symptomer eller ved mistanke om svær D-vitaminmangel (3), eksempelvis hos

- » Gravide med mørk hud eller tildækkende påklædning om sommeren
- » Patienter med sygdom, hvor D-vitaminstatus har betydning for årsag eller behandlingseffekt, herunder:
 - Osteoporose
 - Gastro-intestinal sygdom med malabsorption
 - Leversygdom
 - Nyresygdom
 - Neuromuskulære sygdomme (patienter med øget risiko for fald og frakturer)
 - Hypo-/hyperkalcæmi
 - Hyperparathyroidisme

Der kan måles D-vitamin, hvis der behandles med lægemidler, der påvirker D-vitaminmetabolismen (3), eksempelvis

- » Ved fedtmalabsorption (f.eks. Orlistat og Colestyramin)
- » Antikonvulsiva, som virker leverinducerende (f.eks. Carbamazepin, Phenytoin og Phenobarbital)
- » Ved fotosensibiliserende effekt (f.eks. Amiodaron)

Status på temperaturlogging af blodprøver forud for analyse på Afdeling KBF

v/Erling Birkemose Nielsen, laboratoriekonsulent

Som bekendt er temperaturen vigtig for stabiliteten af indhold i en blodprøve og dermed for resultatet af de analyser, som foretages herpå.

Forudsætningen for, at der kan udtages og indsendes ucentrifugerede (plasma eller serum) prøver fra almen praksis til den biokemiske afdeling, er, at prøverne opbevares ved 20-22 °C i maksimalt 6 timer. Derfor foretages der to prøveafhentninger om dagen fra almen praksis. Der er af samme grund overvågning af den tid, en prøve er undervejs fra den enkelte lægepraksis til Afdeling KBF.

Temperaturen i perioden, hvor prøven er undervejs, kender vi indtil videre kun fra de stikprøver, der foretages to gange årligt/praksis. Men i efteråret 2017 blev der udført et pilotprojekt med en enkelt transportbil og nogle få praksisser. Resultaterne herfra viste, at der er behov for en mere kontinuert temperaturovervågning.

Derfor er det besluttet at overvåge temperaturen ifm. al transport af blodprøver udtaget i almen praksis og sendt til Afdeling KBF. Der er i løbet af foråret 2018 blevet installeret

loggere i alle praksis og i biler, der afhenter prøver. Vi er ved at tilrettelægge den procedure, der skal foregå i prøvemodtagelsen på Afdeling KBF, hvis det registreres, at der har været temperatursvigt i en lægepraksis eller transportbil. Sideløbende er vi ved at vurdere, hvor meget temperaturen må overskrides og i hvor lang tid, inden det resulterer i kassation af blodprøven.

Referencer

1. Holick MF, Biancuzzo RM, Chen TC, Klein EK, Young A, Bibuld D et al. Vitamin D2 Is as Effective as Vitamin D3 in maintaining Circulation Concentrations of 25-Hydroxyvitamin D. J Clin Endocrinol Metab 2008;93:677-81.
2. Lang T. National minimum Re-testing Interval Project. The association for Clinical Biochemistry and Laboratory Medicine. 2013.
3. <https://www.sst.dk/da/sundhed-og-livsstil/ernaering/~media/042768A1C12E4087921229339592D509.ashx>

Kontaktoplysninger

Afdeling for Klinisk Biokemi og Farmakologi

Odense Universitetshospital

J. B. Winsløvs Vej 4,

Indgang 18 Penthouse 2. sal,

5000 Odense C

Tlf.: 65 41 28 21

Overlæge Mads Nybo

Tlf.: 65 41 11 61

Laboratoriekonsulentordningen

Erling Birkemose Nielsen

Tlf.: 65 41 28 33